



REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE

УСТАВНИ СУД

CONSTITUTIONAL COURT

Prishtinë, më 16 dhjetor 2013

Nr. ref.:RK523/13

## AKTVENDIM PËR PAPRANUESHMËRI

në

Rastin Nr. KO115/13

Parashtrues

**Ardian Gjini dhe 11 deputetë të tjera të Kuvendit të Republikës së Kosovës**

**Vlerësimi i kushtetutshmërisë së Përfundimit të Kryesisë së Kuvendit të Republikës së Kosovës, Nr. 04-P-170, të 22 korrikut 2013**

### GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Enver Hasani, kryetar  
Ivan Čukalović, zëvendëskryetar  
Robert Carolan, gjyqtar  
Altay Suroy, gjyqtar  
Almiro Rodrigues, gjyqtar  
Snezhana Botusharova, gjyqtare  
Kadri Kryeziu, gjyqtar, dhe  
Arta Rama-Hajrizi, gjyqtare

### Parashtruesit

- Kërkesa është parashtruar nga: Ardian Gjini, Daut Haradinaj, Ramiz Kelmendi, Time Kadrijaj, Kymete Bajraktari, Ramiz Lladroveci, Donika Kada-Bujupi, Ahmet Isufi, Xhevdet Neziraj, Teuta Haxhiu, Blerim Shala dhe Burim Ramadani, që të gjithë deputetë të Kuvendit të Kosovës.

## **Vendimi i kontestuar**

2. Parashtruesit kontestojnë kushtetutshmërinë e Përfundimit të Kryesisë së Kuvendit të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejmi: Kryesia e Kuvendit), Nr. 04-P-170, të 22 korrikut 2013.

## **Objekti i çështjes**

3. Objekt i çështjes së kësaj kërkesë është kushtetutshmëria e përfundimit të Kryesisë së Kuvendit. Parashtruesit pohojnë se përfundimi i kontestuar nuk është në pajtueshmëri me nenin 67 të Kushtetutës.

## **Baza juridike**

4. Kërkesa bazohet në nenet 113.5 dhe 67 të Kushtetutës, në nenin 42 të Ligjit dhe në rregullin 36 të Rregullores së punës.

## **Procedurat në Gjykatë**

5. Më 29 korrik 2013, parashtruesit dorëzuan kërkesën në Gjykatë.
6. Në të njëjtën ditë, Kryetari, me Vendimin nr. KO115/13, caktoi gjyqtarin Robert Carolan Gjyqtar raportues. Gjithashtu, të njëjtën ditë, me Vendimin nr. KO115/13, Kryetari caktoi Kolegjin shqyrtyues, të përbërë nga gjyqtarët: Altay Suroy (kryesues), Almiro Rodrigues dhe Arta Rama-Hajrizi.
7. Më 5 gusht 2013, Gjykata njoftoi parashtruesit se kërkesa është regjistruar në Gjykatë.
8. Të njëjtën ditë, Gjykata njoftoi Kryetarin e Kuvendit lidhur me kërkesën dhe ftoi Kuvendin që të përgjigjet dhe/ose të dorëzojë, brenda periudhës prej tridhjetë ditësh, dokumente që ata konsiderojnë se janë të nevojshme.
9. Më 7 gusht 2013, Gjykata mori nga Kryetari i Kuvendit këto dokumente: transkriptin e mbledhjes plenare, të mbajtur më 22 korrik 2013, procesverbalin e mbledhjes plenare të Kryesisë, të mbajtur gjithashtu më 22 korrik 2013 dhe Përfundimin nr. 04-P-170, të 22 korrikut 2013.
10. Më 14 nëntor 2013, Kolegji shqyrtyues i rekomandoi Gjykatës papranueshmërinë e kërkesës.

## **Përbledhja e faktave siç janë paraqitur nga parashtruesit:**

11. Pas zgjedhjeve të vitit 2010, Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës (AAK) hyri në Kuvend me 13 deputetë, që përbën Grupin parlamentar të AAK-së, për të mbetur më vonë me 12 deputetë, pas largimit të deputetit Ukë Rugova.
12. Pas zgjedhjeve të njëjta, Lëvizja Vetëvendosje hyri në Kuvend në koalicion me Lëvizjen për Bashkim, që së bashku përbën grupin parlamentar me 14 deputetë.

13. Lëvizja Vetëvendosje më pas u bë partia e tretë më e madhe dhe AAK-ja partia e katërt më e madhe në Kuvendin e Kosovës.
14. Në shtator të vitit 2011, dy deputetë nga Lëvizja për Bashkim u larguan nga Grupi parlamentar i Lëvizjes Vetëvendosje.
15. Më 5 korrik 2013, deputetja Alma Lama publikisht konfirmoi largimin e saj nga Grupi parlamentar i Lëvizjes Vetëvendosje.
16. Largimi i dy deputetëve nga Lëvizja për Bashkim dhe i deputetes Alma Lama, la Grupin parlamentar të Lëvizjes Vetëvendosje me 11 deputetë, një më pak se Grupi parlamentar i AAK-së. Në atë moment, Grupi parlamentar i AAK-së u bë grupei i tretë më i madh në Kuvend.
17. Më 15 korrik 2013, Grupi parlamentar i AAK-së parashtroi kërkesë në Kryesinë e Kuvendit, ku thuhet:

*“Duke u bazuar në nenin 67, pika 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, si dhe pas ndryshimit të numrit të deputetëve në grupet parlamentare, kërkoj nga ju që t'i zhvilloni procedurat konform Kushtetutës deri në emërimin e një nënkyryetari të Kuvendit nga radhët e grupit parlamentar të Aleancës për Ardhmërinë e Kosovës.*

*Meqenëse Rregullorja e punës së Kuvendit nuk është harmonizuar me Kushtetutën, atëherë duhet të respektohet parimi hierarkik ligjor në Kosovë. Po ashtu, radha e fjalës, ulëset në Kuvend dhe radhitja në dokumente zyrtare, duhet të bëhen konform forcës politike aktuale në Kuvend”.*

18. Me kërkesën, parashtruesit i dorëzuan Kryesisë së Kuvendit një kopje të kërkesës së 15 korrikut 2013 dhe e emëruan si “prova nr. 1.”
19. Më 22 korrik 2013, Kryesia e Kuvendit, pas shqyrtimit të kërkesës, nxori Përfundimin e kontestuar, i cili thotë:

*“Kryesia nuk e mbështeti kërkesën e grupit parlamentar të AAK-së për emërimin e nënkyrytarit të Kuvendit të Republikës së Kosovës nga radha e deputetëve të këtij grupi parlamentar”.*

20. Në mbështetje të kërkesës së tyre, parashtruesit gjithashtu dorëzuan një kopje të përfundimit të kontestuar të 22 korrikut 2013 dhe e emëruan “prova nr. 2.”

### **Argumentet e paraqitura nga parashtruesit**

21. Parashtruesit pohojnë se kërkesa përbush kriteret e pranueshmërisë, të cilat parashihen me nenin 113.5 të Kushtetutës, ku thuhet si në vijim:

*“Dhjetë (10) a më shumë deputetë të Kuvendit të Kosovës, brenda një afati prej tetë (8) ditësh nga dita e miratimit, kanë të drejtë të kontestojnë kushtetutshmërinë e çfarëdo ligji ose vendimi të miratuar nga Kuvendi, si për përbajtjen, ashtu edhe për procedurën e ndjekur”. [versioni në gjuhën serbe dallon nga versionet në gjuhën shqipe dhe angleze]*

22. Parashtruesit, ndër të tjera, pohojnë se “*definicioni i termit ‘vendim i Kuvendit’ ashtu siç përdoret në nenin 113.5 të Kushtetutës, nuk është dhënë as në Kushtetutë, e as në Ligjin për Gjykatën Kushtetuese që qeverisin procedurat e parapara me nenin 113.5 të Kushtetutës...*”. Parashtruesit argumentuan se është e nevojshme të analizohen cilësitë kushtetuese dhe ligjore të përfundimit dhe të organit që ka nxjerrë përfundimin, Kryesia e Kuvendit.
23. Pas një sërë argumentesh në kérkesë, parashtruesit konstatojnë se përfundimi i kontestuar i Kryesisë së Kuvendit, në rastin konkret, duhet të interpretohet si një “...*vendim i miratuar nga Kuwend...*” të përcaktuar në nenin 113.5 të Kushtetutës.
24. Parashtruesit pretendojnë se përfundimi i Kryesisë së Kuvendit është një vendim për të drejtat kushtetuese të subjektit politik, sepse është nxjerrë si përgjigje ndaj kérkesës së një grapi parlamentar për realizimin e të drejtave që pretendohet që garantohen me Kushtetutë.
25. Më tej, parashtruesit pretendojnë se përfundimi paraqet një vendim, i cili ka pasoja juridike dhe kushtetuese për një subjekt politik në tri mënyra:
- i. *Përfundimi paraqet vendim të karakterit përfundimtar, që ka të bëjë me çështje dhe/apo të drejta kushtetuese të cilat janë në kompetencën ekskluzive të Gjykatës Kushtetuese;*
  - ii. *Përfundimi nuk mund të ankimohet apo t'i nënshtrohet kontrollit të gjykatave të rregullta, duke qenë se ka të bëjë me çështje kushtetuese të cilat janë në kompetencën ekskluzive të Gjykatës Kushtetuese; dhe*
  - iii. *Rrjedhimisht, në bazë të pikave (i) dhe (ii) më lartë, Përfundimi mund të ankimohet vetëm në Gjykatën Kushtetuese”.*
26. Përfundimisht, parashtruesit pretendojnë se përfundimi i Kryesisë së Kuvendit duhet të konsiderohet si një “...*vendim i miratuar nga Kuwend...*” në interpretim të nenit 113.5 të Kushtetutës. Në këtë drejtim, parashtruesit theksuan:
- “Ne vlerësojmë se fakti se përbërja e organit që ka nxjerrë Përfundimin reflekton përbërjen e Kuvendit bën që Përfundimi të ketë cilësitë kushtetuese dhe juridike të ‘vendimit të Kuvendit’, ashtu siç përcaktohet me nenin 113.5 të Kushtetutës. Përkatesisht, sipas nenit 67 të Kushtetutës, Kryesia e Kuvendit reflekton përbërjen e Kuvendit dhe fuqinë politike dhe madhësinë e grupeve parlamentare të përfaqësuara në Kuvend. Për këtë arsy, në rastin kur një vendim i Kryesisë nuk mund të shqyrtohet apo t'i nënshtrohet vendosjes nga ana e Kuvendit, ky vendim – për qëllimet e nenit 113.5, duhet të cilësohet si vendim i Kuvendit”.*
27. Sa u përket meritave të rastit, parashtruesit pretendojnë se, pas largimit të tre deputetëve të Grupit parlamentar të Lëvizjes Vetëvendosje, duke e lënë me gjithsej 11 deputetë, Grupi parlamentar i AAK-së, me 12 deputetë, u bë partia e tretë më e madhe në Kuvend. Prandaj, sipas parashtruesve, Grupi parlamentar i

AAK-së ka të drejtë të ketë përfaqësuesin e vet në Kryesinë e Kuvendit, në vend të Grupit parlamentar të Lëvizjes Vetëvendosje.

28. Parashtruesit gjithashtu pohojnë se e drejta që buron nga nenin 67 i Kushtetutës “*i takon ekskluzivisht grupeve parlamentare dhe jo individëve apo partive politike*” dhe se këto grupe paraqesin organe dinamike që mund të ndryshojë në çdo kohë në përbërje apo në madhësi, duke përfshirë shuarjen apo krijimin e një grupei të ri parlamentar pas fillimit të legjislaturës. Në mbështetje të argumentit të tyre, ata bazohen në nenin 20.2 të Rregullores së punës të Kuvendit. Ai rregull thotë:

“*...Deputeti ka të drejtë të marrë pjesë në mënyrë të barabartë në një grup parlamentar, të tërhoqet nga grupei, ta formojë një grup të ri parlamentar, t'i bashkëngjitet një grupei tjeter ose të veprojë si deputet i pavarur i Kuvendit*”.

29. Parashtruesit gjithashtu pretendojnë se:

“*... të drejtat parlamentare nuk fitohen vetëm me rastin e konstituimit të legjislaturës së re... ato i nënsstrohen dinamikave nëpër të cilat mund të kalojë një grup parlamentar gjatë kohëzgjatjes së legjislaturës. Kjo do të thotë se një grup parlamentar, të cilit i ndryshon renditja për nga madhësia apo i cili shuhet, nuk mund të vazhdojë të mbajë postet që ka fituar vetëm për shkak të renditjes dhe/apo madhësisë së vet, në momentin kur një post i tillë apo mundësia për t'u propozuar në një post të tillë i është dhënë një anëtari të këtij grupei parlamentar*”.

30. Parashtruesit konstatojnë se:

“*... në momentin kur ndodhin ndryshime në renditjen e grupeve parlamentare, Kryetari i Kuvendit dhe/ose Kryesia e Kuvendit e kanë për obligim – sipas detyrës zyrtare – që të fillojnë procedurat për plotësimin e vendit të zbrazur me kandidatin i cili propozohet nga grupei parlamentar i cili i plotëson kushtet kushtetuese dhe ligjore të përcaktuara me nenin 67 të Kushtetutës*”.

## Vlerësimi i pranueshmërisë së kërkesës

31. Në mënyrë që të përcaktohet nëse kjo kërkesë mund të shqyrtohet nga Gjykata Kushtetuese, duhet bërë një vlerësim nëse ajo është e pranueshme.
32. Parashtruesit ngrenë kërkesë në pajtim me nenin 113.5 të Kushtetutës, i cili parasheh si në vijim:

“*Dhjetë (10) a më shumë deputetë të Kuvendit të Kosovës, brenda një afati prej tetë (8) ditësh nga dita e miratimit, kanë të drejtë të kontestojnë kushtetutshmërinë e qfarëdo ligji ose vendimi të miratuar nga Kuvendi, si për përbajtjen, ashtu edhe për procedurën e ndjekur*”.

33. Procedura në rastet e përcaktuara në nenin 113.5 të Kushtetutës elaborohet më tej në Ligjin për Gjykatën Kushtetuese, në veçanti në nenin 42 që përcakton saktësinë e kërkesës, ku thuhet:

*“1. Në kërkesën e ngritur në pajtim me nenin 113, paragrafi 6, të Kushtetutës, ndër të tjera, paraqiten informatat e mëposhtme:*

*1.1. emrat dhe nënshkrimet e të gjithë deputetëve të Kuvendit që kontestojnë kushtetutshmërinë e ligjit apo vendimit të nxjerrë nga ana e Kuvendit të Republikës së Kosovës;*

*1.2. dispozitat Kushtetuese o të ndonjë akti apo ligji që ka të bëjë me këtë kërkesë; dhe*

*1.3. paraqitjen e provave mbi të cilat mbështetet kontesti”.*

34. Gjykata vëren se kërkesa është parashtruar nga 12 deputetë të Kuvendit të Kosovës, e që është më shumë se minimumi i kërkuar sipas nenit 113.5 të Kushtetutës.

35. Gjykata më tej vëren se përfundimi i kontestuar është miratuar më 22 korrik 2013 nga Kryesia e Kuvendit, dhe që kërkesa u dorëzua më 29 korrik 2013, brenda afatit ligjor të përshkruar me nenin 113.5 të Kushtetutës.

36. Pyetja e parashtruar me këtë kërkesë është nëse përfundimi i Kryesisë së Kuvendit është një “... vendim i miratuar nga Kuvendi...”.

37. Neni 113.5 i Kushtetutës lejon Gjykatën Kushtetuese të vendosë vetëm për kushtetutshmërinë e “... çfarëdo ligji ose vendimi të miratuar nga Kuvendi...”. Ai nen nuk e autorizon Gjykatën që të vendosë nëse aktet ose vendimet e tjera të brendshme të Kuvendit janë në pajtim me Kushtetutën.

38. Neni 80.1 i Kushtetutës definon se si miratohen vendimet nga Kuvendi, si në vijim:

*“... vendimet... miratohen nga Kuvendi me shumicën e votave të deputetëve të pranishëm dhe që votojnë, përveç në rastet kur është ndryshe e përcaktuar me këtë Kushtetutë”.*

39. Nuk ka dispozita të tjera në Kushtetutë të cilat definojnë vendimet e miratuara nga Kuvendi.

40. Gjykata vëren se nenii 70.1 i Kushtetutës parasheh:

*“Deputetët e Kuvendit janë përfaqësues të popullit dhe nuk i nënshtrohen asnjë mandati detyrues.”*

41. Prandaj, deputetët e Kuvendit janë përfaqësues të popullit me mandat individual, dhe Kuvendi që ata e formojnë ka pushtet legjislativ ashtu siç specifikohet në nenin 4.2 të Kushtetutës.

42. Neni 67.6 i Kushtetutës parasheh që:

*“Kryesia është përgjegjëse për funksionimin administrativ të Kuvendit në mënyrën e përcaktuar me Rregulloren e Punës së Kuvendit”.*

43. Prandaj, mandati i deputetëve të Kuvendit dhe autoriteti i Kuvendit dallon nga përgjegjësia dhe autoriteti i Kryesisë së Kuvendit.

44. Në këtë drejtim, Gjkata dëshiron të përkujtojë se mandati i deputetëve ishte adresuar tashmë në Aktgjykimin e saj të 30 marsit 2011 (Rasti nr. KO29/11, Sabri Hamiti dhe deputetët e tjera) si në vijim:

*“79. Lidhur me këtë, Gjkata i referohet nenit 70 [Mandatet e Deputeteve] te Kushtetutës, i cili përcakton se “Deputetet e Kuvendit janë përfaqësues të popullit..”. Për më tepër, lidhur me obligimin e tyre si deputetë, neni 74 [Ushtrimi i funksionit] i Kushtetutës siguron: “deputetët e Kuvendit të Kosovës do të ushtrojnë funksionin e tyre në interesin më të mirë të Republikës së Kosovës dhe sipas Kushtetutës, ligjeve dhe Rregullores se punës së Kuvendit”.*

45. Gjithashtu, në Aktgjykimin në rastin nr. KO98/11 lidhur me imunitetin e deputetëve të Kuvendit të Republikës së Kosovës, Presidentit të Republikës së Kosovës dhe anëtarëve të Qeverisë së Republikës së Kosovës, Gjkata rikujton se:

*“88. Kushtetuta gjithashtu përdor shprehjen “mandat” në lidhje me deputetët e Kuvendit me c’rast ata, si përfaqësues të popullit, nuk i nënshtrohen asnjë mandati detyrues. Secili deputet ka mandat individual, i cili fillon në ditën e certifikimit të rezultatit të zgjedhjes. Në ndërkohë që mandati i Kuvendit fillon me seancën konstitutive të Kuvendit të sapozgjedhur, mandati i deputetit mund të fillojë më herët Mandati i deputetit mbaron më shfaqjen e cilësdo prej rrëthanave të cekura në nenin 70 (3) të Kushtetutës. Mandati i deputetit mishëron funksionin e tij/saj përfaqësues”.*

46. “Vendimi” i Kryesisë së Kuvendit, dallon nga një vendim i Kuvendit për të cilin kërkohet shumica e votave të deputetëve që janë të pranishëm dhe që votojnë.
47. Në mënyrë që një akt i Kuvendit të bëhet vendim, duhet të kalojë në procesin e votimit në Kuvend siç parashihet me nenin 65.1 të Kushtetutës.
48. Përfundimi i Kryesisë, i 22 korrikut 2013, nuk ishte miratuar me shumicë votash nga anëtarët e Kuvendit.
49. Duhet të theksohet gjithashtu se, ashtu siç përcaktohet me nenin 67 të Kushtetutës, derisa tre zëvendëskryetarët propozohen nga grupet më të mëdha parlamentare, ata duhet të zgjidhen me shumicën e votave të të gjithë deputetëve, ashtu siç përcaktohet me nenin 67.3 të Kushtetutës.
50. Prandaj, juridiksioni i Gjykatës, ose autoriteti, për të interpretuar kërkesat Kushtetuese, nuk mund të zgjerohet në përfshirjen e akteve të brendshme të

organeve të Kuvendit ose vendimet e deputetëve individualë ose të zyrtarëve të Kuvendit.

51. Duke marrë parasysh tërë këto çështje, Gjykata konkludon se kërkesa është e papranueshme, sepse nuk është në pajtim *ratione materiae* me Kushtetutën.

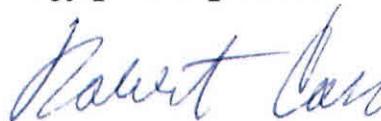
## PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese, në pajtim me nenin 113.5 të Kushtetutës, nenin 20 të Ligjit, dhe rregullin 36 të Rregullores së punës, më 14 nëntor 2013,

## VENDOS

- I. Njëzëri, ta hedhë poshtë kërkесën si të papranueshme;
- II. Me shumicë votash, të hedhë poshtë kërkесën si të papranueshme, sepse nuk është në pajtim *ratione materiae* me Kushtetutën;
- III. Ky vendim do t'u kumtohet palëve dhe Kryetarit të Kuvendit të Kosovës;
- IV. Ky vendim do të publikohet në Gazeten Zyrtare, në pajtim me nenin 20 (4) të Ligjit; dhe
- V. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

**Gjyqtari raportues**



Robert Carolan

**Kryetari i Gjykatës Kushtetuese**



Prof. dr. Enver Hasani

